

בתולדות חמה, לרבי יוסי שהתיר:

האור אסורים מן התורה לכולי עלמא. (110)

הא מעשה דאנשי טבריא, ותולדות המה הוא, שהרי חמי טבריה אינם מתחממים מהאש, ואם כן המים הצוננים שבסילון מתחממים ממים חמים שנתחממו שלא בתולדות האש, ואפרי להו רבנן, (109) הרי שתולדות חמה אסורים, דגזרינן תולדות חמה אטו תולדות האור.

אמר להו רבי יוסי: אין ממעשה זה ראייה לאסור תולדות חמה, שכן ההוא, חמי טבריה, תולדות אור הוא, שמתחממים המים על ידי כך דחלפי אפיתחא דגיהנב, ותולדות

שכן אנשי טבריה הטמינו את הסילון עם המים בתוך חמי טבריה, ואסרו להם חכמים מפני החשש שמא יטמין ברמץ ויחתה בגחלים. (111)

דארישא קאי, שגם הגזירה תולדות חמה אטו תולדות האור היא לאסור אפילו בדיעבד. והביאו המשנה ברורה [יח].

110. המגן אברהם [שיח י'] הביא מהגמרא בסנהדרין [קח א] שחמי טבריה נשתיירו מהמבול, והמחלוקת היא האם נידונים כתולדות האור או כתולדות חמה. ובפירושו המשניות להרמב"ם [נגעים ט] כתב שחמימות המים היא מאשר עוברים על מקום הגפרית שבמעבה האדמה. וראה בגמרא להלן מ ב שלדברי רבנן המבשל בחמי טבריה פטור [אלא שלוקה מדרבנן], אבל לרבי יוסי אסור.

111. מבואר שרב חסדא מפרש שחכמים אסרו להניח בחמי טבריה לא מצד שגזרו חמה אטו אור כדעת רבנן, ולא משום שזה תולדות האור כרב יוסף בדעת רבי יוסי, אלא מחמת החשש שמא יטמין ברמץ, וכרבה בדעת רבי יוסי, אלא שרב חסדא מפרש שכן היא ההלכה גם לדברי חכמים.

ורש"י מפרש שראיתו של רב חסדא היא מכך שהסילון הרי הונח מערב שבת והמים שבו

ולדברי הדגול מרבבה סברו התוס' שרבי יוסי מודה שאף אין להטמין ביצה מבעוד יום שמא יטמין ברמץ. ולפי זה קושיית הגמרא צריכה ביאור שכן חמי טבריה אסורים מדין הטמנה מבעוד יום, ובוהו רב יוסף מודה שאסור, ואדרבה לשיטתו נאמרו שני חידושים במשנה, בהטמנת ביצה בחול ובאבק אסור משום שמא יזיז ואיסור זה מבעוד יום הוא, וחמי טבריה אסורים מבעוד יום שמא יטמין ברמץ. וראה מהר"ם שהקשה כעין זה על התוס'.

וכתב הפני יהושע דלרב יוסף לא מיסתבר לפרש את המשנה בחשש הטמנה מבעוד יום מפני שאיסור הטמנה הוא אפילו בדבר המבושל כל צרכו ומשנתנו מדברת בדבר שאינו מבושל כלל, ולכן סבר רב יוסף שהאיסור להטמין ביצה הוא שמא יזיז והאיסור בחמי טבריה הוא משום חמה אטו אור ולא משום שמא יטמין ולכן מקשינן לדידיה כיצד יפרש את המשנה אליבא דרבי יוסי.

109. רבנן אסרו להם אף בדיעבד כחמין שהוחמו בשבת [עיי' תוס' לט ב], ומדייק הגרע"א [שיח ג] מדברי רב יוסף המפרש

הסילון. (112)

אמר ליה רב נחמן לעולא, כבר תברינהו

אמר עולא, אף על פי שאסרו חכמים את המים שנתחממו בסילון, הלכה כאנשי טבריא, ומותר לשתות ולרחוץ במי

מדברי הר' שמואל. [וכן כתב בסימן שכו ג.]. וראה להלן שאף שלענין תולדות חמה אין ההלכה כרב חסדא, מכל מקום לענין תולדות האור ההלכה כמותו. ונמצא שאם יטמין באור אסור בדיעבד ובתולדות חמה מותר בדיעבד.

וכתב הרמב"ן שדווקא בחמי טבריה שהחמום הועיל להם שיכלו לרחוץ במים, אסרו חכמים אפילו בדיעבד, אבל אם הטמין דבר חם ולא נוסף בחימתו כלום, אלא רק שימר את החום, מותר בדיעבד. וכן הביא הריטב"א מעשה בחופת חתנים שהטמינו בשר ומרק בשבת, ואסר ריב"א את המרק והתיר את הבשר מפני שהיה ראוי לאכילה בלאו הכי. וכן כתב הרשב"א ושיטה להר"ן. וכן פסק השו"ע [שם]. ודייק הגר"א מלשון המשנה "כחמין שהוחמו בשבת", משמע שהאיסור הוא מפני שנתחממו בשבת עצמה. [וצריך ביאור, דלמסקנא האיסור במשנה אינו מצד הטמנה אלא משום גזירה חמה אטו האור וצ"ע].

ג. ועוד הביאו בשם רבינו יונה שכאן נתחדש שאסור להטמין אפילו קדירה חייתא בדבר המוסיף הבל. ובגליון הש"ס ציין שזו מחלוקת בתוס' להלן מז ב ד"ה במה טומנים.

ד. הרמב"ן הרשב"א והריטב"א נקטו שאכן כאן הוא מקור הגזירה שנסנית להלן. ה. בהגהות רא"מ הורוויץ דקדק מדברי התוס' [לעיל לט א ד"ה מעשה] שלא נתחממו המים אלא מעט ולא באו לידי בישול ולפי זה נתחדש כאן שאסור להטמין אפילו אם על ידי זה יתחמם רק מעט.

112. צריך לבאר כיצד סבר עולא שההלכה כאנשי טבריה ולא כחכמים.

מתחממים מאליהם בשבת, ואם כן מאיזה טעם אסור להניחו שיתחממו בשבת, על כרחך משום שמטמין בדבר המוסיף הבל.

אבל אי אפשר לומר שגזרו חמה אטו אור ואסרו גם דבר שהונח להתבשל מערב שבת בחמה אטו אור, וכפי שכתב הרשב"א "משהה על תולדות חמה לא שמענו מי שמחמיר עליו לשהות". וביותר שהרי אפילו אם הונח באור עצמו בערב שבת מותר להשהותו [בגרוף למאן דאמר להשהות. וכאינו גרוף ומבושל כמאכל בן דרוסאי למאן דאמר להחזיר תנן] שכן בחמי טבריה אין חשש חיתוי והוי כגרוף ומותר אפילו פחות ממאכל בן דרוסאי.

והפני יהושע כתב דמשמע לרב חסדא שלא גזרו חמה אטו אור אלא רק בסודרים שהרואה סבור שהסודר נתחמם בתולדות האור. אבל בחמי טבריה שידוע לכל שהם מתחממים מתולדות חמה לא גזרו בהם חמה אטו אור, ועל כרחך שהאיסור הוא משום שאסור להטמין מבעוד יום בדבר המוסיף הבל.

והראשונים נתקשו, וכי כאן נתחדשה ההלכה שאסור להטמין מבעוד יום בדבר המוסיף הבל, הרי זו משנה להלן, ומה בא רב חסדא ללמוד ממשנתנו. ונאמרו בזה כמה תירוצים:

א. בתוס' פירשו שהמשנה להלן אפשר שהיא מדברת באיסור הטמנה בין השמשות, וכאן נתחדש שאפילו מבעוד יום אסור.

ב. עוד פירשו בשם הר' שמואל מוורדין שכאן נתחדש שאסור אפילו בדיעבד שהרי אסר להם באכילה ובשתיה. והוסיף הר"ן שקודם אסרו להם באכילה היו טומנים ואוכלים, אבל משאסרו להם אפילו בדיעבד פסקו מלטמון. וכן פסק השו"ע [רנו א]. והגר"א ציין שמקורו

והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין, אמרו להם חכמים, אם בשבת כחמין שהוחמו בשבת, ואסורין בשתיה וברחיצה. ואם ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב

אנשי טבריא לסילוניהו, מפני שהודו לדברי חכמים. (113)

שנינו במשנה: **מעשה שעשו אנשי טבריא**

והרמב"ן במלחמות. ותמה השיטה להר"ן דלעיל אמרין בפשטות בשלמא למאן דאמר שמא יטמין נחא וכו' והרי יתכן שהטמנת מים במים אסורה.

113. לא נתבאר בדברי רב נחמן האם כונתו שההלכה כרב חסדא ורבה ואסור לרחוץ גם במי הסילון שנתחממו מבעוד יום, או שמא אסור רק בשבת עצמה מצד גזירת תולדות חמה אטו תולדות האור, וכרבנן.

ומדברי הראשונים [ר"ח, רי"ף, רמב"ן, רא"ש, רמב"ם ט ג וכב ג] שפסקו כרב נחמן ולא הזכירו את דברי רב חסדא, משמע שהאיסור להניח סילון בחמי טבריה הוא רק בשבת גזירה תולדות חמה אטו תולדות האור. אבל אין איסור הטמנה מבעוד יום. [ובעל המאור פסק כדעולא שההלכה כאנשי טבריה].

והנה התוס' הביאו בשם הר' שמואל שבדברי רב חסדא נתחדש שאם הטמין מבעוד יום אסור אפילו בדיעבד, ואם אכן לא פסקינן להלכה כרב חסדא, נמצא שאין מקור לאסור בדיעבד.

אכן השולחן ערוך פסק [רנו א] שבהטמנה מבעוד יום [בתולדות האור] אסור אפילו בדיעבד. וציין הגר"א שמקורו מדברי התוס' כאן בדעת רב חסדא, ומבואר שההלכה פסקינן כמותו. וכן פסק [שכו ג] שאסור להטמין סילון של צונן בתוך אמה של חמין ואם המשיכו המים אסורים אפילו בדיעבד.

וצריך ביאור מהיכן למד המחבר לאסור מבעוד יום כדרכ חסדא?

ואפשר לומר, שההלכה כדברי רב חסדא רק לענין תולדות האור ולא בתולדות חמה. ואכן

א. בעל המאור כתב שעולא מפרש ששפכו את הצוננים לחמין כדי לצנן את חמי טבריה ולא כדי לבשל את הקרים, ובאופן זה אין איסור הטמנה שכן אין לחוש שמא יחתה שהרי רוצה לקרר ולא לחמם. וכן כתב המאירי. וכן הובא בחידושי הרמב"ן. אבל במלחמותיו דחה פירוש זה, וכי היו צריכין לשתות מחמי טבריה שרצו לצננן, והלא מרים הן וכחרבות לגוף.

ב. הרמב"ן במלחמות והרשב"א כתבו שלדעת עולא רבנן לא גזרו לאסור הטמנה בתולדות חמה מבעוד יום, אלא רק בשבת עצמה ומשום גזירת חמה אטו אור, ורבי יוסי חולק וסובר שלא גזרו חמה אטו אור, ועולא סובר כרבי יוסי, ולכן מותר לרחוץ בחמי טבריה, ודלא כרב יוסף דמסיים לעיל שרבי יוסי אוסר משום שלשיטתו חמי טבריה הם תולדות האור.

ג. באופן דומה תירצו הרמב"ן והרשב"א והריטב"א שעולא סובר כרבי יוסי וכדמפרש רב יוסף שרבי יוסי מודה היכן שיש חשש שיזיז עפר. אבל בחמי טבריה אין לחשוש לזה ולכן מותר לחמם בחמי טבריה בשבת.

ד. עוד כתבו הרמב"ן והר"ן דאפילו אם ההלכה כרבנן שגזרינן תולדות חמה אטו תולדות האור הני מילי במחמם בשבת עצמה. אבל מותר להניח הסילון מערב שבת שכן לא גזרו תולדות חמה מערב שבת. ומטעם הטמנה סבר עולא שאין מקום לאסור. ויתכן שהטעם הוא מפני סברת הרשב"א לעיל בדעת רבה ורב יוסף שאין איסור הטמנה מבעוד יום בחול מפני שאינו מוסיף הבל מחמת עצמו וגם הוא מצטנן בשבת. ה. הריטב"א כתב שלדעת עולא מים במים אינה הטמנה ואפי' עי סילון. וכן כתב הרא"ה

ומותרים בשתיה ואסורין ברחיצה.

בסוגיית רחיצה יש להבחין בין כמה דברים:

א. ביום טוב מותר מן הדין לחמם על האש מים לשתיה, ונחלקו התנאים האם הותר להחם גם לרחיצה, אבל בשבת אסור לחמם על האש ותולדותיה מים לשתיה וכל שכן לרחיצה.

ב. מים שהוחמו מערב שבת אינם אסורים מעיקר הדין, אלא רק משום "גזירת מרחץ" וכפי שיתבאר להלן מ א, אבל מים שהוחמו בשבת עצמה יש להם דין "מעשה שבת" ואסורים בשתיה וברחיצה. (114)

ג. יש חילוק בין פעולת "רחיצה" הבאה לנקות את הגוף מזוהמתו, והיא נעשית על

ידי טבילה במים, לבין פעולת "שטיפה" שהיא רק שפיכת המים בהעברה בעלמא על גופו ואין דרך רחיצה בכך. (115)

ודנה הגמרא: **מאי רחיצה?** כיצד רחצו בסילון שבחמי טבריה. (116)

אילימא רחיצת כל גופו ולא רק רחיצת פניו ידיו ורגליו, או שטיפה בעלמא, אלא רחיצה גמורה, ואסרוה עליהם מפני שנתחממו בשבת —

אזי יקשה מדברי חכמים במשנה: "אם בשבת כחמין שהוחמו בשבת", ויש לנו לדייק: **אלא, דווקא חמין שהוחמו בשבת הוא דאסורין** לרחוץ בהם בשבת, **הא חמין שהוחמו מערב שבת, מותרין** לרחוץ בהם את כל גופו בשבת.

114. כך מבואר בתוס' [ד"ה אלא] שכתבו שאם שתיה אסורה כל שכן רחיצה, וכן מבואר ברוב הראשונים. [הרמב"ן הרשב"א הריטב"א והר"ן]. אבל המגיני שלמה [הובא גם בפני יהושע] נקט שרחיצה מותרת מפני שמעשה שבת אסור באכילה ולא ברחיצה. ורבים תמהו שהרי מבואר כמה פעמים ברמב"ם ובטור שאסור להנות ממעשה שבת. **ובשביבת השבת** כתב שכונתו להתיר הנאה למוצאי שבת. וראה במנחת שלמה סימן מה.

115. רש"י [קמז ב] מפרש "להשתטף — שופכן על גופו דלא דרך רחיצה היא שרי לכתחילה אפילו בחמין".

ובעל המאור כתב: "שטיפה לאחר שנתחמם אדם כנגד המדורה הוא שוטף זיעתו וזוהמתו בחמין או בצונן".

116. הנידון בגמרא אינו בדין רחיצה בחמי טבריה גרידא, שכן זו מותרת וכמבואר במסקנת

לענין תולדות חמה לא הוזכר בטור ובשולחן ערוך [שיח] שאסור להטמין מבעוד יום בתולדות חמה. וראה בב"ח שתמה מדוע באמת השמיט הטור שאסור מבעוד יום. [ומה שכתוב בסמ"ק שכו ג לגבי הטמנת סילון שאסור אפילו מבעוד יום ואפילו בדיעבד לא הוזכר שם שמדובר בתולדות חמה ועיין ב"י שם].

אמנם המג"א [סק"י] פסק שאסור להטמין בתולדות חמה מבעוד יום, וכדעת הרא"ש [והמשנ"ב יט] הביא בזה את דעת הרשב"א שהתיר להטמין בתולדות חמה. ואם כן משמע שפסק כרב חסדא?

וצריך לומר, שאף לדברי המג"א המקור לאסור הטמנה הוא ממה שהזכיר הרא"ש את דברי רבה משמע שגם רבנן סוברים כן, אבל לא מדברי רב חסדא. ונפקא מינה שלדברי רב חסדא אסור אפילו בדיעבד. אבל לרבה לא. ולפי זה צריך לומר, שגם המגן אברהם יודה שאם הטמין בתולדות חמה בדיעבד יהיה מותר.

מכאן שאם הוחמו מערב שבת, מותרים ברחיצת פניו ידיו ורגליו.

אם כן אימא סיפא, אם ביום טוב, הרי הן כחמין שהוחמו ביום טוב, ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה.

ואם ברישא נאסרה רחיצת פניו ידיו ורגליו בחמין שנחתמו בשבת [על ידי הסילון שהונח מערב שבת], אזי מסתבר שגם מה שנאמר בסיפא לענין יום טוב "ואסורין ברחיצה", המדובר באיסור רחיצת פניו ידיו

אם כן תיקשי: והתניא בברייתא: חמין שהוחמו מערב שבת, למחר בשבת, רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו, אבל לא כל גופו. (117)

הרי שאפילו אם הוחמו בערב שבת אסורים ברחיצת כל הגוף, וכיצד אסרינן במשנתנו רחיצת כל הגוף מפני שהוחמו בשבת הא גם אם הוחמו מערב שבת אסורים ברחיצה. (118)

אלא על כרחך, מה שאסרו להם חכמים רחיצה בחמין שהוחמו בשבת, היינו אפילו רחיצת פניו ידיו ורגליו בחמין, ויש לדייק

118. א. התוס' הקשו מדוע הגמרא לא הוכיחה גם מהסיפא דאי כל גופו מי שרי רחיצת כל גופו בחמין שהוחמו מערב יום טוב. ותירצו שכך הוא דרך הש"ס לדייק מהרישא. והריטב"א [להלן מ א] הוכיח מקושיה זו שמותר לרחוץ בחמין שהוחמו בערב יום טוב. וראה להלן שנחלקו הראשונים האם מותר לרחוץ את כל גופו או רק אבר אבר.

ובאמת הגרע"א תמה על התוס' כיצד סברו לדייק מהסיפא הרי בהוחמו בערב יום טוב מותר לרחוץ. ובראש יוסף דקדק מקושייתם שהם חולקים על הראשונים דלהלן ולשיטתם אסור לרחוץ כלל בחמין שהוחמו בערב יום טוב חוץ מפניו ידיו ורגליו. [ודלא כפסק המ"ב תקיא יח שלכולי עלמא מותר לרחוץ כל הגוף אבר אבר]. ב. עוד הקשו התוס' מדוע הגמרא לא הוכיחה שאסור לרחוץ את כל גופו ואפילו פניו ידיו ורגליו ממה שאסור בשתיה וכל שכן ברחיצה. ותירצו הרמב"ן הריטב"א והר"ן שאכן פשוט לגמרא שאסור אפילו להושיט אצבע קטנה במים שהרי אם אסורים בשתיה כל שכן ברחיצה, אלא שהגמרא דנה דאם נפרש שאסור לרחוץ את כל גופו נלמד מזה שבהוחמו בערב שבת מותר לרחוץ את כל גופו ועל זה קשה כדלהלן דמצינו

הגמרא להלן מ א, אלא בסילון שהוכנס למי טבריה כדי שיתחמם, ורבנן לא אסרו להם לרחוץ אלא משום הכנסת הסילון לתוך החמין אם משום גזירת תולדות חמה אטו אור או משום איסור הטמנה, ומשמע שללא הכנסת הסילון מותר לרחוץ בחמין אלו לפי שהוחמו מערב שבת, ולכן דנה הגמרא כיצד הותר לרחוץ בחמין שהוחמו מערב שבת.

117. ולהלן [מ א] יתבאר שמקור האיסור הוא משום גזירת מרחצאות שמא יבאו להחם מים בשבת. ובתוס' ישנים תמה שמא המעשה דאנשי טבריה היה קודם גזירת מרחצאות. ותירץ, דמסתמא אחר גזירה, דגזירה קדמונית היתה.

ולהלן מ ב איתא שרבי נכנס למרחץ, ואמרינן שודאי היה לאחר הגזירה, ועייין שם בהערות שמדברי רש"י משמע קצת שבימי רבי נאמרה הגזירה, והפני יהושע הוכיח שכבר לפני כן נגזרה שהרי בסמוך נחלקו רבי מאיר רבי יהודה ורבי שמעון לענין שטיפה בחמין האם נאסרה יחד עם רחיצת חמין, והם היו רבותיו של רבי. וראה עוד בדברי הפנ"י בסוגיין.

ורגליו.

ובית הלל מתירין להחם מים לצורך רחיצת פניו ידיו ורגליו. (120)

ולפי זה, נמצא שאם נפרש את האיסור רחיצה במשנה ברחיצת פניו ידיו ורגליו נמצא שסתמא דמתניתין כבית שמאי, שאסרו לחמם לצורך רחיצת רגליו, וקשיא איך סתם רבי משנה כבית שמאי!?

אלא אמר רב איקא בר חנניא: לעולם אסור לרחוץ כל גופו בשבת בחמין שהוחמו מערב שבת, ומותר לרחוץ בהם רק פניו ידיו

ולפי זה קשה: לימא תנן סתמא דמתניתין כבית שמאי, הסוכרים שאסור לחמם מים ביום טוב לצורך רחיצת פניו ידיו ורגליו.

דתנן: בית שמאי אומרים, לא יחם אדם חמין לרגליו ביום טוב, לפי שהתורה התירה לבשל לצורך אוכל נפש, ורחיצת רגליו אינה בכלל אוכל נפש. אלא אם כן אותם המים ראויין ועומדים לשתייה, אזי כיון שחיממם לצורך שתיה מותר לרחוץ במותר את פניו ידיו ורגליו. (119)

אשה קדירה מלאה בשר אף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת. וע"ש שדחה ראיתו. והריטב"א הוכיח שמותר להוסיף מהא דביצה ממלא נחתום חבית מים אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד. ועיין רעק"א. ומכל מקום לא התירו להוסיף כדי רחיצת כל גופו מפני גזירת הבלנים שיבואו לחמם לכתחילה לשם רחיצה.

ג. צריך ביאור, כיצד אפשר לפרש לפי בית שמאי את הנאמר במשנה "מותרין בשתיה ואסורין ברחיצה", הרי ממה נפשך, אם חימם לצורך שתיה מותרים גם ברחיצה, ואם חימם לצורך רחיצה הרי חימם באיסור, ולכאורה אסורים אף בשתיה. וצריך לומר, שאם חימם לרחיצה ואחר כך שותה הרי הוא מתקן את המעשה שחימם מעיקרא לשם רחיצה, ואם כן אדרבה עדיף שישתה כדי שלא יעבור באיסור. וכן מבואר בכיפור הלכה [תקיא ד"ה להחם] שאם עבר וחימם לכל גופו מותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו, וע"ש שכתב שמוכח כן בגמרא. ואפשר שראיתו היא מהקושיה הנ"ל.

120. כך דייקו התוס' [ד"ה ובית הלל] שגם לבית הלל לא התירו לחמם לצורך רחיצת כל

שהותר לרחוץ רק פניו ידיו ורגליו.

ובמגניי שלמה תירץ, שמעשה שבת אסור באכילה ומותר בהנאה ואם כן יתכן שהוחמו בשבת אסור באכילה ומותר ברחיצה, ולכן לא הוכיחה הגמרא מהמשנה שאסור לרחוץ את כל גופו.

119. א. לדעת התוס' [ד"ה אלא] בית שמאי מתירין רק כשמחמם לצורך שתיה ממש. ובשיטה לר"ן הביא בשם יש מפרשים שבית שמאי מתירין כל חמין הראוים לשתייה למרות שלא נתחמו לשם שתיה. והתוס' הקשו על זה שהרי בית שמאי אינם סוכרים "מתוך" ומה יועיל שהמים ראויים לשתייה אם אינו מחמם לשם שתיה. אמנם בירושלמי ביצה נחלקו בזה אמוראים האם בית שמאי מצריכים שישתה ממש או שיהיו רק ראויים לשתייה.

ב. התוס' [שם] נקטו שיכול לחמם יותר מכדי שתיה כדי רחיצת רגליו וכדמצינו שאפשר להרבות בשיעורים כשמחממים עבור מילה לצורך אמו. ותמה התוס' רא"ש דהתם לצורך מצוה התירו להוסיף. אבל כשמחמם לצורך שתיה בעלמא מנין שמותר להוסיף, וכתב דאפשר שביום טוב הקילו כדמצינו ממלאה

ורגליו⁽¹²¹⁾. ולענין רחיצה ביום טוב ההלכה כבית הלל שמוותר לחמם לצורך רחיצת פניו ידיו ורגליו.

אבל משנתנו אינה מדברת ברחיצה אלא

במי שרוצה להשתטף בהן [לשטוף בעלמא ולא לרחוץ את] כל גופו עפקינן, ועל כך אמרו להם חכמים "אם בשבת כחמין שהוחמו בשבת", ואסורין בשטיפה, אבל אם הוחמו בערב שבת מותרין בשטיפת כל הגוף

גופו אלא רק לצורך רחיצת פניו ידיו ורגליו. והוכיחו כן מסוגיית הגמרא להלן מ א שהשווה דין שבת ליום טוב וגזרו על שניהם גזירת מרחצאות שמא יבא לחמם ביום טוב לצורך רחיצת כל גופו.

אך יש להבין, מדוע אכן אסור לחמם לצורך כל גופו, הרי מצינו [ביצה יב א] שמותר להבעיר מדורה ביום טוב להתחמם כנגדה, וכמו כל הנאה השוה לכל נפש שמותר לעשותה ביום טוב. וכן משמע להלן מ א שמותר מן הדין להזיע ביום טוב ומדוע רחיצה אסורה, והרמב"ן הוסיף שאי אפשר לומר שגזרו יום טוב אטו שבת דמלאכת אוכל נפש לא גזרו אטו שבת.

ונאמרו בזה שני דרכים בראשונים:

א. התוס' נקטו שרחיצת כל הגוף היא דבר הבא לתענוג, ואינה נקראת דבר השווה לכל נפש, ולכן אסור לחמם לצורך רחיצת כל גופו מן התורה, אבל זיעה אינה באה לתענוג אלא לבריאות, והרי היא דבר השווה לכל נפש, ולפיכך מותר לחמם בשביל זיעה מן התורה, וגזרו חכמים זעה אטו רחיצה. [ועיין בפני יהושע שדן האם התענוג הוא חסרון, כלומר, שאפילו דבר השווה לכל נפש אלא שהוא משמש לתענוג אסור, או שמא בדרך כלל דבר שהוא לתענוג בלבד אינו שווה לכל נפש. אבל אם הוא שווה לכל נפש התענוג אינו מגרע. וע"ש מה שכתב לגבי עישון הטבק ביום טוב.] וכדעת התוס' שאסור מן התורה לחמם ביום טוב מים לרחיצת כל הגוף, כן כתבו הרשב"א הר"ן [בחידושיהו] והריטב"א בסוגיין.

ב. וכתב הרמב"ן אלו דברי נביאות לאסור

רחיצת כל הגוף ולהתיר זעה. שיותר יש להתיר רחיצת כל הגוף מפני שכל הגוף נהנה ממנה כמו אכילה ושתיה מאשר הנאת אבר אחד. ולפיכך נקט הרמב"ן שאכן מדאורייתא מותר לחמם מים לשטיפת כל גופו, שכן הנאת כל הגוף דומה לאכילה ושתיה שכל הגוף נהנה ממנו [ומבואר שרחיצה היא בכלל אוכל נפש וראה בריטב"א ובר"ן שכתבו שההיתר לבית הלל הוא משום "מתוך" ונפקא מינה האם צריך שיהיו ראויים לשתיה. ועיין ב"ח תקיא א] ומה שגזרו להלן על רחיצה ביום טוב היינו משום שמא ידיח הקרקע או יסחוט אלונטיה.

וכדבריו מבואר ברמב"ם [יו"ט א טז] "רחיצה וסיכה הרי הן בכלל אכילה ושתיה ועושין אותם ביום טוב. שנאמר אך אשר יאכל לכל נפש לכל שצריך הגוף. לפיכך מחמין חמין ביום טוב ורוחץ בהם פניו ידיו ורגליו. אבל כל גופו אסור, משום גזירת מרחץ". הרי שמן התורה מותר לרחוץ כל גופו. ומה שכתב שאסור משום גזירת מרחץ כונתו לדברי הרמב"ן שהוא גזירת אלונטיה. וכן כתב בשיטה להר"ן בשם הרא"ה. וכן כתב הר"ן בדעת הרי"ף.

והרשב"א תמה, דאם הגזירה היא משום שמא יסחוט אלונטיה, מדוע לא גזרו אף על חמי טבריה.

ובשער הציון [תקיא ט] הביא בשם העולת שבת שהנפקא מינה בין התוס' לרמב"ם היא בחולה שאין בו סכנה האם מותר להחמם לו מים לרחיצת כל גופו.

121. הגמרא הביאה לעיל ברייתא, "חמין

בחמין.

בחמין שהוחמו בערב שבת (122) ובין בצונן,
דברי רבי מאיר. (123)

והאי תנא, רבי שמעון, הוא, שמתיר
להשתטף בחמין בשבת:

רבי שמעון מתיר לשטוף את כל גופו בין
בחמין ובין בצונן, משום שלא גזרו אלא על
הרחיצה בחמין ולא על שטיפה. (124)

דתניא: לא ישתטף אדם כל גופו בשבת, בין

אבל בספר התרומה [רלב] כתב בשם רבינו
שמואל שהמחלוקת היא בחמין שהוחמו בשבת
עצמה. ועיין ריטב"א שתמה על דבריו.

שהוחמו מערב שבת למחר רוחץ בהם כל גופו
אבל לא פניו ורגליו. ומשמע בפשטות
שפניו ידיו ורגליו מותרים אפילו ברחיצה
גמורה, ולא חששו שיחמם לצורך פניו ידיו
ורגליו. אבל רחיצת כל גופו אסורה כדלהלן
בגמרא [מ א], והמשנה מדברת לענין שטיפה.
ולפי זה נמצא שמותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו
לכולי עלמא, ולענין שטיפה נחלקו התנאים.

123. ביאור שיטת רבי מאיר שאסר אפילו
שטיפה בצונן:

והרשב"א כתב, שאפשר לפרש שהברייתא
התירה רק לשטוף פניו ידיו ורגליו ולא לרחוץ.
כי הברייתא היא אליבא דרבי מאיר ורבי יהודה
בסמוך שאוסרים שטיפת כל גופו בחמין,
ומתירין שטיפת פניו ידיו ורגליו, ודלא כרבי
שמעון שהתיר שטיפת כל גופו. אבל רחיצת פניו
ידיו ורגליו ממש אסור לכולי עלמא.

א. הרמב"ן במלחמות, הרשב"א, הר"ן
והמאירי מפרשים, שבחמין אסור אף על פי
שהוחמו מערב שבת גזירה אטו הוחמו בשבת,
וכדאמרינן להלן שגזרו על המרחצאות. ובצונן
אסור שנראה כאילו רחץ כבר בחמין שכן דרך
הרוחצין להשתטף אחר כך בצונן.

וכן מבואר מדברי הר"ן, שהקשה בשם רבינו
יהונתן, מדוע הוצרך הרי"ף להביא את דברי
רבי יהודה דבסמוך שאסר שטיפה בחמין, הרי
ההלכה כמו הברייתא הנ"ל שמותר לרחוץ רק
פניו ידיו ורגליו, הרי שאסור לשטוף כל גופו
בחמין. ומבואר מדבריו שרחיצת פניו ידיו ורגליו
שהתירה הברייתא היינו בשטיפה. ולפי זה לא
מצינו מי שיתיר לרחוץ ממש פניו ידיו ורגליו.

ב. בעל המאור ורבינו תם [בספר הישר
[רכו] והובא בתוס' רא"ש] נקטו שהאיסור בצונן
אינו משום שנראה שכבר רחץ בחמין אלא
משום שהוא מפשיר מים שעליו, שכן לאחר
שנתחמם בא לשטוף את עצמו והמים מתבשלים
עליו. [ויש חילוק בין המאור לרבינו תם, כי
המאור מדבר על שיטוף לאחר שעמד כנגד
המדורה, ורבינו תם על שיטוף שלאחר זיעה
בעלמא, ויש בזה נפקא מינה ראה להלן מ ב
בהערה] והרמב"ן במלחמות תמה שאין אדם
עשוי לצלות עצמו באור עד שיפשיר המים
שיבאו עליו. וע"ש שהרבה לתמוה על שיטה זו.
ג. הריטב"א נקט שהאיסור בצונן גזירה אטו
חמים.

אבל להלכה פסקו הרמב"ם [כב ב] הטור
והשו"ע [שכו א] שמותר לרחוץ פניו ידיו
ורגליו בחמין שהוחמו מערב שבת.

124. הר"ן כתב דרבי שמעון סבר שבשטיפה
לא גזרו כלל כיון שבערב שבת הוחמו ומשמע
שברחיצה רבי שמעון מודה שגזרו לאסור. אבל
ברשב"א מבואר דרבי שמעון לית ליה גזירת

122. כך פירש רש"י שמדובר בחמין שהוחמו
בערב שבת, והתוס' הוכיחו כן ממה שאסר רבי
מאיר שטיפה בצונן משמע שהוא הדין בחמים
שהוחמו מערב שבת. וכן כתבו רוב הראשונים.

רבי יהודה אומר: בחמין אסור להשתטף, אבל בצונן מותר. (125)

ורבי יהודה ורבי מאיר אוסרים], היא כשנוטל מים חמים בכלי ומשתטף. כי אז יש מקום לחוש שהרואה אותם משתטפים בחמים יסבור שנתחממו בשבת, ויבא לטעות ולהתיר לחמם מים בשבת. (126)

אבל אם משתטף במים חמים הנתונים בקרקע, כגון אמבטיאות של מרחץ, דברי הכל מותר להשתטף בהם בחמין שהוחמו מערב שבת, שכן רגילים להניח מים חמין כמה ימים בקרקע (127) ולא יטעו לומר שהיום נתחממו. (128)

ומשנתנו היא כרבי שמעון שהתיר להשתטף בחמין שהוחמו מערב שבת, אבל בהוחמו בשבת עצמה אסור להשתטף, ועל כן אסרו חכמים לאנשי טבריה להשתטף בחמין שהוחמו על ידי הסילון בשבת.

אמר רב חסדא מחלוקת דרבי מאיר ורבי יהודה עם רבי שמעון לגבי שטיפה בחמין שהוחמו מערב שבת, [דרבי שמעון מתיר

מרחצאות כלל.

125. בטעמו של רב יהודה לאסור חמין ולהתיר צונן, כתב הר"ן שטיפה בחמין אסורה כרחיצה, אבל בצונן לא גזרו אטו חמין או שנראה שהתרחץ לפני כן בחמין. ומבאר הרשב"א דהרבה פעמים אדם רוחץ בקרים כדי להקר, ואינו נראה כאילו רחץ לפני כן בחמין. אבל המאירי כתב "שאיין מחמירין בשטיפה במקום שאף הרחיצה מותרת", ולפי דבריו רבי יהודה סבר שטיפה דומה ממש לרחיצה וכשם שאסור לרחוץ בחמין כן אסור לרחוץ בצונן, וכשם שמותר לרחוץ בצונן כך מותר להשתטף בצונן. ומבואר שפשוט דלרבי יהודה מותר לרחוץ בצונן.

וראה בבית יוסף [שכונ] שכתב מסברא שלפי רבי יהודה מותר לרחוץ בצונן, אלא שהמרדכי [שגן] נקט שלרבי יהודה גם כן אסור לרחוץ בצונן ומותר רק להשתטף.

126. רש"י מפרש ואתי להחם בשבת כגון נותן צונן בחמין. וקשה מדוע נקט רש"י שהחשש הוא דווקא באופן זה הרי כמו כן יש לחשוש שמא יחמם באור וכדלהלן מ א שהיו הבלנין מחממים, וכתב הפני יהושע דלא נחשדו ישראל

על השבתות לחמם ממש על גבי האש, וכן להלן בגזירת הבלנים, אין הכוונה שהיו מחממין ממש, אלא היו נותנים צונן לתוך החמין, וסברו שתולדת האש מותרת.

ומכאן הביא הנודע ביהודה [תנינא כד] ראייה לדברי הקרבן נתנאל שהתיר טבילה בחמין בשבת, מפני שכל החשש ברחיצה ושטיפה הוא רק שמא יתן צונן לתוך החמין, אבל במקום שאיין חשש שיתנו צונן לחמין, כמו במקוה שאיין טובלים בשאובים, לא אסרו, ועיין שם שלא התיר לעשות כן למעשה.

127. טעם זה מופיע בראשונים, ורש"י כתב "דבטלי להו מתורת חמין".

128. ניתן לבאר את דברי רב חסדא בכמה אופנים:

א. כמו שכתבנו למעלה, שרב חסדא בא לפרש כי המחלוקת בחמין, שרבי מאיר ורבי יהודה אוסרים ורבי שמעון מתיר, היא רק כשמשתטף בכלי, דנראה שנתחממו היום ויבאו להחם בשבת, מה שאיין כן כשרוחץ בקרקע, שהרגילות להניח שם מים כמה ימים, מותר אפילו לדעת רבי יהודה להשתטף שם בחמין. אבל לרבי מאיר אסור, שהרי אסר אפילו צונן.

ומקשינן, והא מעשה דאנשי טבריא היה באופן שהשתטפו בחמי טבריה שהם נמצאים בקרקע הוה, ואסרי להו רבנן לרחוץ בהם כחמין שהוחמו בשבת, ומוכח שאסור להשתטף בחמין בקרקע.⁽¹²⁹⁾

ולפי זה נמצא ש"דברי הכל" היינו רבי יהודה ורבי שמעון.

ה. וכעין זה כתב הרמב"ן במלחמות בפירוש שני, דאפשר לפרש את דברי רב חסדא גם אליבא דרבי מאיר, דבקרקע לא גזרו לא חמין ולא צונן. ולא חששו שמא יאמרו שנתרחץ לפני כן בחמין אלא במרחצאות ולא בקרקע בעלמא.

ב. וכעין זה מפרש הרמב"ן שרב חסדא מתיחס למחלוקת של רבי יהודה עם רבי שמעון לענין חמין, שעד כאן לא אסר רבי יהודה חמין אלא בכלי, שהרואה סבור שנתחממו באור בשבת, אבל בקרקע מותר להשתטף בחמין, שכן לא מוכח שהם חמי האור, ויתכן שהוחמו בחמה. אבל לרבי מאיר אסור אפילו בקרקע שכן אסר צונן.

ו. בעל המאור ורבינו תם לפי שיטתם בביאור דעת רבי מאיר שאסר צונן משום שהוא כמפשיר מים מעליו, מפרשים שרב חסדא מתיחס רק לצונן ואליבא דרבי מאיר, שכן רק במשתטף במעט מים חשש רבי מאיר שהוא מפשיר מים שעליו, אבל כשמשתטף בקרקע שהמים צוננים מרובים אין חשש שמפשיר את המים. ולא יבואו לטעות להחזיר רחיצה בחמין בשבת.

ג. ובמלחמות מפרש הרמב"ן באופן אחר, שדברי רב חסדא מתייחסים למחלוקת לענין חמין, דעד כאן לא אסר רבי יהודה בחמין משום גזירת מרחצאות אלא בכלי שכן הוא דרך המתרחצים לשפוך על עצמם מים חמים לאחר שהזיעו, וחששו שמא יבא להחם מים בשבת, אבל אין דרכן של המזיעים להשתטף בקרקע ולפיכך לא גזרו בזה גזירת מרחצאות. וכן כתבו הרשב"א והר"ן. וגם לפי פירושו של רב חסדא לא דיבר אליבא דרבי מאיר.

ז. התוס' רא"ש הביא בשם יש מפרשים בביאור דברי רב חסדא "בקרקע מותר" היינו כשנתן מבעוד יום סילון של צונן במים חמים כדי שיתחממו במשך השבת המים שבסילון, וכמו מעשה דאנשי טבריה, ובאופן זה אפילו רבי מאיר מתיר בחמין, שכן אין חשש שיבא לעשות כן בשבת מפני שהניחו מבערב שבת.

ד. והריטב"א מפרש שרב חסדא דיבר גם בצונן ואליבא דרבי מאיר, דלא אסר רבי מאיר צונן אלא דווקא בכלי, שדרך להשתטף בצונן אחר רחיצה בחמין, אבל בקרקע מותר להשתטף ואפילו בחמין. וכן כתב השיטה להר"ן. אלא שיש לדון האם הותר גם להשתטף בקרים בקרקע, שהרי יטעו לומר שהתרחץ בחמין לפני כן. וצריך לומר שהריטב"א לשיטתו בדעת רבי מאיר שגזרו קרים אטו חמים ולא משום שיטעו לומר שהתרחץ לפני כן, ולפי זה בקרקע לא גזרו בין בחמין ובין בצונן.

ח. הרמב"ן ובעל המאור הביאו גירסת הספרים: מחלוקת בכלי, אבל בקרקע לכולי עלמא אסור.

129. קושיית הגמרא צריכה ביאור. שהרי בחמי טבריה אסרו חכמים מחמת שנחממו בשבת עצמה [גזרו חמה אטו אור], ואדרבה משמע שאם נתחממו בערב שבת מותר וכמו שדייקה הגמרא לעיל, ואם כן אדרבה, מוכח שמותר להשתטף בחמין שהוחמו מערב שבת.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הלכה כרבי יהודה, דאמר משתטף אדם בשבת בצונן ולא בחמין, ואפילו אם הוחמו מערב שבת. (131)

מתיר ורבי יהודה ורבי מאיר אוסרים, אבל בכלי, דברי הכל אסור להשתטף, שהרואה אומר היום הוחמו, ויתיר לחמם מים בשבת. (130)

ד. לביאור הריטב"א והשיטה להר"ן צריך לפרש שהקושיה היא רק על חמין דבמשנה אסרו אפילו בקרקע, אבל מצונן לכאורה אין קושיה. ה. לפירוש שני של הרמב"ן במלחמות הפירכא היא מכך שמצינו גזירת מרחצאות בקרקע, וכיון שבחמין יש גזירה הוא הדין בצונן, ודלא כרב חסדא שהתיר בצונן ובחמין בקרקע.

ו. לשיטת בעל המאור ורבינו תם הקושיה היא דבחמי טבריה הכניסו את הסילון הצונן כדי לקרר את חמי טבריה ואף על פי כן אסרו חכמים, ומוכח אם כן שאסור להשתטף בקרקע של קרין המצננים את החמים שעל גופו. וראה בתוס' הרא"ש שתמה על פירושם.

ז. לתוס' הרא"ש הקושיה היא כפשוטה, כיצד אמר רב חסדא שבמעשה של אנשי טבריה לכולי עלמא מותר, הרי במשנה מבואר שחכמים אסרו לאנשי טבריה לרחוץ בחמין למרות שהונח הסילון מבעוד יום.

ח. לגירסת הספרים הקושיה היא דחמי טבריה דווקא אסרו משום שנתחממו בשבת, משמע שאם נתחממו בערב שבת מותר אף על פי שנתחממו בקרקע.

130. המאירי הביא יש אומרים שבכלי אסור אפילו בצונן. וזהו לפי שיטת בעל המאור, הריטב"א, השיטה להר"ן, והרמב"ן במלחמות בפירושו השני, שרב חסדא התייחס גם לצונן, ואם כן למסקנא נמצא שצונן בכלי אסור.

להלכה כתבו הטור והשו"ע [שכו א] דבחמין אסור בין בקרקע ובין בכלי, ובצונן מותר אפילו בכלי.

131. היינו הלכה כרבי יהודה לענין שטיפה בחמין שהוחמו בערב שבת שאסור להשתטף

ובתוס' תירצו, דרב חסדא התיר לרחוץ בחמין בקרקע אפילו אם הוחמו בשבת עצמה [בהיתר], ולכן מקשינן דבמשנה אסרו להם חכמים. והרשב"א תירץ דחכמים במשנה הם רבי שמעון, וכשם שרבי שמעון אסר בהוחמו בשבת, כך אסרו רבי יהודה ורבי מאיר אפילו מערב שבת. ואם כן מוכח שאפילו בהוחמו בערב שבת אסור בקרקע לרבי מאיר ורבי יהודה. וכן כתבו הרמב"ן במלחמות הריטב"א ותוס' הרא"ש.

אך עדיין אינו מובן, שכן חכמים אסרו מטעם ביטול בחמה אטו אור או מטעם הטמנה, ובפרט שרב חסדא עצמו אמר לעיל שאסרו משום הטמנה, אבל לא אסרו את עצם הרחיצה, וכיצד הוכיחה הגמרא מחכמים שאסרו לאנשי טבריה לרחוץ מחמת הסילון שאסור להשתטף בחמין בקרקעות.

וכתב הפני יהושע שהאיסור הטמנה דאמר רב חסדא לעיל [וכן גזירת חמה אטו אור] אינה אוסרת אלא אכילה ושתייה ולא רחיצה. ומדאסרו להם את הרחיצה מוכח שסברו שאסור להשתטף בחמין אפילו בקרקע.

ויש לבאר את קושיית הגמרא לפי כל הביאורים שבהערה הקודמת.

א. לפירוש רש"י הקושיה היא על עצם ההיתר לרחוץ בחמין בקרקע, ובמשנה מבואר שאסור.

ב. לדברי הרמב"ן מקשינן דבמשנה מדובר בתולדות חמה ואף על פי כן אסרו חכמים להשתטף בקרקע.

ג. לדעת הרמב"ן במלחמות והרשב"א הראיה מהמשנה שאסרו להשתטף בחמין שבקרקע למרות שאין גילות לעשות כן לאחר הזיעה.

חזין ממחלוקת אחת במשנה שנחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע לעיל [כט א] בדין "מקולי מטלניות", ורבי עקיבא הכריע ביניהם. שאף על פי שרבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל, ורבי עקיבא מכריע, מכל מקום אין הלכה כדברי רבי עקיבא, על אף שהוא המכריע.

וטעמו של דבר:

הדא, דרבי עקיבא תלמיד הוא לגבי החולקים ואין התלמיד מכריע במקום רבו.

ועוד, הא הדר ביה רבי עקיבא לגביה דרבי מ-א יהושע, והודה לדבריו.

ואפשר שמכלל זה למד רבה בר בר חנה שההלכה כרבי יהודה, שכן לענין שטיפה בחמין סבר כרבי מאיר שאסר, ובזה יש רוב כנגד רבי שמעון שהתיר, ולענין שטיפה

אמר ליה רב יוסף לרבה בר בר חנה: האם בפירוש שמייע לך מרבי יוחנן שההלכה כרבי יהודה, או שמא לא אמר לך בפירוש כן, אלא רק מכללא שמייע לך? מאחד מהכללים שאמר רבי יוחנן למדת שכך היא ההלכה.

אמר לו רבה בר בר חנה לרב יוסף, מאי כללא, מאיזה כלל שאמר רבי יוחנן הינך סבור שהסקתי הלכה כרבי יהודה.

אמר לו רב יוסף: דאמר רב תנחום אמר רב יוחנן אמר רב ינאי אמר רבי: כל מקום שאתה מוצא שנים [שני תנאים] חלוקין, שנחלקו זה עם זה, ואחד, תנא שלישי מכריע ביניהם, כגון שבחלק אחד הוא פוסק כתנא הראשון ובחלק אחר פוסק כמו התנא השני, אזי הלכה כדברי המכריע, "מכריע" מלשון מכביד את כף המאזניים], מפני שבכל דבר שהוא אומר יש לו תנא המסייע לדבריו, והחולק עליו הוא יחיד במקום שניים, והולכים אחר הרוב.⁽¹³²⁾

והתוס' פירשו שמאחר ורבי מאיר ורבי שמעון הזכירו בדבריהם חמין וצונן, משמע שגם הם סוברים שהיה מקום לחלק ביניהם, ובזה אמרין שההלכה כדברי המכריע. אבל אם השלישי מחלק בדבר שלא הזכירו החולקים אינו נקרא מכריע. וכן כתב הרא"ש בפ"ק דקידושין [ל]. ולדבריהם הולכים אחר המכריע משום שהיא הדעה האמצעית המכרעת, אבל לא מצד רוב. וכן משמע בריטב"א בחולין [קלו א].

אמנם רש"י בב"ק [קטז] מוסיף את סברת התוס' לדבריו, בזמן שהחולקים גילו דעתם שיש מקום לחלק בין הדברים אזי הולכים כדברי המכריע מדין אחרי רבים להטות, ואם לא גילו דעתם אזי אין כאן רוב משום שהשלישי אמר מטעמא דנפשיה. והקשה הקובץ שיעורים

בהם בשבת, ובצונן מותר, ודלא כמשמעות המשנה שמתיר אפילו בחמין וכרבי שמעון. וראה בתוס' וברשב"א מדוע לא פסקינן כסתם משנה.

אבל לענין חמין שהוחמו בערב יום טוב ראה להלן שמתיר לרחוץ ביום טוב [או כל גופו אבר אבר או כל גופו ממש], ובזה אין הלכה כרבי יהודה אלא כרבי שמעון. או שרבי יהודה מודה לרבי שמעון.

132. רש"י מפרש שרבי שמעון המתיר בחמין הוא יחיד כנגד רבי יהודה ורבי מאיר האוסרין, ורבי מאיר האוסר בצונן הוא יחיד כנגד רבי יהודה ורבי שמעון המתירין. ולפי זה ההלכה כהמכריע הוא משום רוב.